

Handlingsplan utifrån kemikalieprogram

för Kultur- och fritidsnämnden

2018-2021
med utblick mot 2025

Dokumenttyp: Handlingsplan

Antaget av: Kultur- och fritidsnämnd 2018-10-25 § xx

Status: Gällande

Giltighetstid: Tillsvdare

Diarienummer:	KOF 2018-xxx
Dokumentansvarig:	Kultur- och fritidsdirektör
Adresserat till:	Kultur- och fritidsförvaltningen
Tidpunkt för aktualitetsprövning:	Under 2019
Tidpunkt för senaste revidering:	
Relaterade styrdokument:	Kemikalieprogram
Sökord:	Kemikalier

Innehåll

Förord	4
1 Inledning	4
2 Bakgrund	5
3 Syfte och förväntade effekter	5
4 Avgränsning	6
5 Aktivitetsplan	6
6 Genomförande	9
7 Uppföljning	9
8 Referenser	10

Förord

”De som bor, vistas och verkar i Linköping gör medvetna val och använder inte hälso- och miljöskadliga kemikalier. Linköpings kommunkoncern sprider inte kemikalier som utgör risk för människa och miljö.”¹

Kommunfullmäktige i Linköpings kommun beslutade 27 februari 2018, § 46, att ge samtliga nämnder i uppdrag att ta fram en handlingsplan för respektive organ med syfte att uppfylla intentionerna i kemikalieprogrammet².

Kultur- och fritidsnämndens handlingsplan presenterar förslag på åtgärder som kan genomföras under 2018-2021 för att nå de av fullmäktige beslutade åtgärderna för att nå en ekologiskt hållbar kommun avseende kemikaliehantering i verksamheten.

Handlingsplanen ger också en utblick på åtgärder som kan genomföras 2022- 2025.

1 Inledning

Handlingsplanen är ett övergripande verktyg för att systematiskt minska användningen och förekomsten av utfasningsämnen och riskminskningsämnen inom Kultur- och fritidsnämndens verksamheter. Handlingsplanen utgår från Linköpings kommuns kemikalieprogram³ och utifrån programmets prioriterade områden.

”De material som används för att uppföra och förvalta byggnader och anläggningar i kommunal regi i Linköpings kommun innehåller inte kemikalier som utgör risk för människa och miljö.”

”De varor och tjänster som används i Linköpings kommunkoncern innehåller inte eller sprider inte kemikalier som utgör risk för människa och miljö.”

”... verksamheter i Linköpings kommun har den information de behöver för att kunna undvika hälso- och miljöskadliga kemikalier.”

---

¹ Linköpings kommun, KS 2016-235
www.linkoping.se/contentassets/6698ae38104a4ecc8e77f2dfa190e90f/kemikalieprogram.pdf?496592

²Se Linköpings kommun, Instruktion, handlingsplan utifrån kemikalieprogram, Dnr: KS 2016-235

³ Linköpings kommun, KS 2016-235
www.linkoping.se/contentassets/6698ae38104a4ecc8e77f2dfa190e90f/kemikalieprogram.pdf?496592

I samband med upphandling som sker inom ovanstående prioriterade områden är det av stor vikt att en god dialog förs mellan upphandlings- och verksamhetsansvariga – från behovs- och marknadsanalyser till avtalsskrivande.⁴

Det fastställda handlingsprogrammet utgör underlag i arbetet med internbudget och verksamhetsplanering de kommande åren.

2 Bakgrund

Alla varor innehåller kemiska ämnen. De ingår i de material och komponenter som varorna är tillverkade av. Kemiska ämnen kan också vara tillsatta för att uppnå vissa funktioner. Det kan vara för att göra en plast mjuk, en textil svårantändlig eller för att göra en metallyta blank. Läckage av kemikalier från en produkt kan ske vid tillverkningen av varan, när den används eller när den blir till avfall.

Det råder idag stor kunskapsbrist om vilka effekter de läckande kemiska ämnena kan ha på människors hälsa och miljö men forskning har visat på ett tydligt samband mellan kemikalier och många av de folksjukdomar som ökar i samhället.

Forskning har bland annat visat att kemikalier kan orsaka cancer, störd hormonproduktion i kroppen och nedsatt fertilitet. Exempel på kemiska ämnen som kan spridas från varor och ge negativa effekter är mjukgörande ftalater som ofta tillsätts i plast, vissa typer av flamskyddsmedel som finns i möbler eller elektronik, och tungmetaller som exempelvis bly, som tillsätts i PVC-plast eller smycken.⁵

Barn och unga är mer känsliga för kemikalier och miljögifter än vuxna. Barn och unga andas till exempel snabbare och äter och dricker mer i förhållande till sin vikt jämfört med vuxna. Det medför att om de utsätts för samma mängd av ett ämne som en vuxen kan de ändå påverkas mer.

3 Syfte och förväntade effekter

Syftet med planen är att ta fram en samlad bild av Kultur- och fritidsnämndens insatser i linje med kemikalieprogrammet.

Förväntade effekter i arbetet av nämndens kemikalieplan är:

---

⁴ Ibid.

⁵ Uppsala universitet, Annika Hult
<https://uppsalauniversitet.se/nyheter-press/nyheter/artikel/?id=2537&typ=artikel>

- Ökad kunskap om gifter i vår vardag hos beslutsfattare och hos personal.
- Minskad användning av miljöskadliga kemikalier.
- Minskad exponering av miljöfarliga kemikalier.
- En mer långsiktigt ekologiskt hållbar kommun.

I arbetet med planen har fyra fokusområden med tillhörande aktiviteter identifierats, vilka är:

- Genomgång och rensning av produkter som kan innehålla kemikalier som inte bör finnas i omedelbar närhet i nämndens verksamheter.
- Miljöanpassat fyllnadsmaterial vid byte av konstgräs och vid nybyggnation av konstgräsplaner.
- Politikers (inom Kultur- och fritidsnämnden) kunskap om farliga kemikalier ska öka.
- Personalens (inom Kultur- och fritidsnämndens verksamhet) kunskap om farliga kemikalier ska öka.

4 Avgränsning

Kommunfullmäktiges rådighet ska vara huvudinriktningen och programmet gäller för kommunen och dess bolag, det vill säga kommunkoncernen. Upphandlad verksamhet kommer att omfattas via krav i förfrågningsunderlag

5 Aktivitetsplan

Aktivitetsplanen är ett verktyg för att uppnå de mål Linköpings kommun satt upp för perioden 2018-2021. Syftet med aktiviteterna är att konkretisera de identifierade fokusområdena. Arbetet med handlingsplanen är långsiktigt med åtgärder som kan göras inom såväl kortare som längre sikt.

Fokusområde:

Den totala mängden farliga kemikalier inom nämndens verksamheter ska minska.

En viktig del för att få en minskad exponering mot giftiga ämnen är att se över vad som idag finns inom nämndens verksamhet och rensa bort sådant som inte absolut behövs i verksamheten. Exempel på sådant som bör rensas bort är gammal elektronik, gamla mjukplaster och medel som kan innehålla giftiga ämnen.

Ansvarig: Projektledare vid Kultur- och fritidsförvaltningen tillsammans med respektive chef för verksamhet.

Tidplan: Genomgång och rensning sker under 2019 – 2020.

Fokusområde:

Miljöanpassat fyllningsmaterial vid byte av konstgräs och vid nybyggnation av konstgräsplaner.

Konstgräsplaner idag innehåller en mängd farliga kemikalier. Ett stort problem med konstgräsplaner är att de läcker mikroplatser. En policy avseende miljövänligare alternativ vid byte av konstgräs och vid nybyggnation av konstgräsplaner ska tas fram. Miljövänligare alternativ är viktigt för att såväl minska användning av miljöskadliga kemikalier och för arbetet med en mer hållbar ekologisk kommun.

Ansvarig: Idrottsutvecklingschef vid Kultur- och fritidsförvaltningen.

Tidplan: Framtagande av policy sker 2018. Implementeringsarbetet med policyn påbörjas under 2019.

Fokusområde:

Politikers (inom Kultur- och fritidsnämnden) kunskap om farliga kemikalier ska öka.

I samband med översyn av material med farliga ämnen ska utbildningstillfällen anordnas för nämndens ledamöter. Utbildningstillfällen bör sedan anordnas löpande för att nå nya ledamöter samt för att bibehålla kompetensen. Utbildning och information är viktig för att politiker ska känna sig trygga med att fatta de beslut som kommer att krävas för att genomföra denna handlingsplan.

Ansvarig: Projektledare vid Kultur- och fritidsförvaltningen.

Tidsplan: Utbildningar anordnas under hösten 2019. Vidare bör utbildningar anordnas löpande⁶.

Fokusområde:

Personalens (inom Kultur- och fritidsnämndens verksamhet) kunskap om farliga kemikalier ska öka

I samband med översyn en av material med farliga ämnen ska utbildningstillfällen anordnas. Utbildningstillfällen bör därefter anordnas löpande för att nå ny personal samt för att bibehålla kompetensen. Utbildning

---

⁶ Kommunledningsförvaltningen ser över möjligheter till en centralt anordnad utbildning för förtroendevalda och för anställda.

och information är viktig för att personalen ska känna sig trygga med att själva rensa ut material som kan innehålla farliga ämnen.

Ansvarig: Projektledare vid Kultur- och fritidsförvaltningen.

Tidsplan: Utbildningar anordnas under 2019. Vidare bör utbildningar anordnas löpande⁷.

---

⁷ Se ovan.

6 Genomförande

Framtagande av en genomförandeplan enligt nedan kommer att fortgå under hösten 2018.

	Åtgärd	När	Huvudansvar	Resurs
1.	Presentera en lista över kemiska ämnen, produkter och artiklar som ska rensas ut senast 2019-12-31.	Mars 2019	Projektledare	Kostnad för extern projektledare
2.	Ta fram policy för att vid byte av konstgräs och vid nybyggnation av konstgräsplaner använda miljöanpassade fyllningsmaterial för beslut i Kultur- och fritidsnämnden.	Beslutsunderlag till nämnden nov-dec 2018	Idrottsutvecklingschef	Personalresurs inom kultur- och fritidskontoret

7 Uppföljning

Uppföljning och avstämning av aktiviteterna kommer ske årligen med en slutlig rapportering under 2021. Framtagande av en långsiktig uppföljningsplan med tillhörande indikatorer kommer att ske i början av 2020.

Genomförd uppföljning, förslag på långsiktig uppföljning med sikte mot 2025 samt förslag på vidare arbete redovisas till Kultur- och fritidsnämnden.

Kultur- och fritidskontoret ansvarar för att uppföljningen genomförs.

8 Referenser

Linköpings kommun, Instruktion, handlingsplan utifrån kemikalieprogram, Dnr: KS 2016-235 (utskick 2018-03-29)

Linköpings kommun, KS 2016-235
www.linkoping.se/contentassets/6698ae38104a4ecc8e77f2dfa190e90f/kemikalieprogram.pdf?496592 (Hämtad 2018-06-12)

Uppsala universitet, Annika Hult
<https://uppsalauniversitet.se/nyheter-press/nyheter/artikel/?id=2537&typ=artikel>
(Hämtad 2018-06-18)

Linköpings kommun – Giftfri förskola Linköpings kommun 19 mars 2015
<http://www.linkoping.se/contentassets/aaaad15a3c8a41f1a91e556de29dc0cb/aktivitetsplan-giftfri-forskola.pdf?496492> (Hämtad 2018-06-12)